

**МІНІСТЕРСТВО
АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА
ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ**

Мінагрополітики

вул. Хрещатик, 24, м. Київ, 01001

тел. 226-25-39, факс 278-76-02

web: www.minagro.gov.ua

код ЄДРПОУ 37471967

e-mail: info@minagro.gov.ua

**MINISTRY
OF AGRARIAN POLICY AND
FOOD OF UKRAINE**

Minagropolicy

24, Khreshchatyk str., Kyiv 01001

tel. +380-44/226-25-39

fax +380-44/278-76-02

web: www.minagro.gov.ua

e-mail: info@minagro.gov.ua

28.08.2018 № 37-18-6/20812

На № 7913/0/2-18 від 18.05.2018

Кабінет Міністрів України

Щодо надання Звіту

Звіт

**про огляд видатків бюджету у сфері агропромислового комплексу
в частині фінансової підтримки розвитку фермерських господарств**

У сільському господарстві України, за даними Державної служби статистики України, свою діяльність здійснюють 45 558 сільськогосподарських підприємств. Із загальної кількості господарюючих суб'єктів переважаючою організаційно-правовою формою господарювання на селі є фермерські господарства. Їх діяльність заснована на праці членів однієї сім'ї та безпосередньо пов'язана з правом власності на землю та використанням її як основного засобу виробництва продукції та джерела доходів.

Найбільша кількість господарств нараховується в Запорізькій, Одеській, Миколаївській, Дніпропетровській, Херсонській, Кіровоградській областях, найменша – у Рівненській, Івано-Франківській, Чернівецькій та Волинській областях.

В обробітку фермерських господарств перебуває 4,6 млн га або 22,9% від загального землекористування сільськогосподарськими підприємствами, у середньому на одне господарство припадає 134,2 га сільгоспугідь.

Із загальної кількості діючих фермерських господарств 28 664 одиниці мають в обробітку земельні ділянки площею до 500 га, що становить майже 84% від загальної кількості фермерських господарств по Україні.

Загальна чисельність працівників у фермерських господарствах складала 96,7 тис. осіб, у тому числі: членів фермерських господарств – 35,3 тис. осіб або 36,5%, найманих – 61,3 тис. осіб (63,5%).

Найбільша кількість працюючих у фермерських господарствах зосереджена у регіонах з найбільшою концентрацією фермерських господарств із найбільшими площами землекористування. Розрахунково на 100 га сільськогосподарських угідь припадає в середньому два працівники.

В загальній структурі виробництва валової продукції сільського господарства частка фермерських господарств залишається незначною – на

рівні 6–8% у рік. При цьому основний обсяг власної сільськогосподарської продукції фермерськими господарствами генерується в галузі рослинництва (понад 90%), яка користується підвищеним попитом і є найбільш прибутковою.

Основним законом, що визначає правові, економічні та соціальні засади створення та діяльності фермерських господарств, є Закон України «Про фермерське господарство» (далі – Закон).

Статтями 9 та 10 Закону передбачено надання допомоги за рахунок державного і місцевого бюджетів, у тому числі через Український державний фонд підтримки фермерських господарств (далі – Укрдержфонд), який виконує функції з реалізації державної політики щодо фінансової підтримки становлення і розвитку фермерських господарств.

Через Укрдержфонд здійснюється фінансова підтримка фермерських господарств на поворотній основі, на конкурсних засадах у сумі, що не перевищує 500 тис. гривень, строком до п'яти років із забезпеченням заставного майна за бюджетною програмою 2801460 «Надання кредитів фермерським господарствам» відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1102.

Важливим інструментом фінансового забезпечення сільгосптоваровиробників стало прийняття Закону України від 20.12.2016 № 1789-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України», яким, зокрема, доповнено розділ VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України пунктом 42 відповідно до якого у 2017–2021 роках щорічний обсяг коштів Державного бюджету України, що спрямовуються на державну підтримку сільськогосподарських товаровиробників, має становити не менше одного відсотка випуску продукції у сільському господарстві.

Крім того, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1437 «Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2021 року» Мінагрополітики розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2021 року» (далі – проект Програми). У проекті Програми, яка наразі проходить процедуру погодження в заінтересованих центральних органах виконавчої влади, передбачено, в тому числі, державну підтримку фермерських господарств.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 № 664 схвалено Концепцію розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018–2020 роки.

Протягом останніх років основна бюджетна підтримка фермерських господарств здійснювалась за спеціальною бюджетною програмою 2801460.

Так, Законом України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» було передбачено видатки обсягом 25 600,0 тис. гривень. Фактично підтримкою скористалося 158 фермерських господарств із середнім обсягом допомоги в розрахунку на одне фермерське господарства 162 тис. гривень.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» за бюджетною програмою 2801460 «Надання кредитів фермерським господарствам» було передбачено бюджетні асигнування лише за рахунок коштів спеціального фонду державного бюджету в розмірі 15 819,2 тис. грн, що було менше проти заявленого на 42 280,8 тис. гривень.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» було передбачено видатки в обсязі 65 млн грн, з яких: 25 млн грн – за рахунок загального фонду, 40 млн грн – за рахунок спеціального фонду. Фактично підтримкою скористалися 211 фермерських господарств із середнім обсягом допомоги в розрахунку на одне фермерське господарство 305 тис. гривень.

Окрім спеціальної бюджетної програми 2801460 «Надання кредитів фермерським господарствам», фермери мали право отримувати допомогу за загальнодержавними бюджетними програмами, а саме:

2801030 «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів»;

2801350 «Державна підтримка розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними»;

2801540 «Державна підтримка галузі тваринництва»;

2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» (спрямована на відшкодування вартості придбаної сільськогосподарської техніки).

У 2015 році підтримка фермерських господарств здійснювалась також за бюджетною програмою 2801030 «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів», якою було передбачено 300,0 млн грн, з них надано компенсацію суб'єктам господарювання за залученими пільговими кредитами – 290,6 млн грн. Цією програмою скористалися 177 фермерських господарств та отримали пільговий кредит у розмірі 27,9 млн грн або 9,6% від загального обсягу коштів, спрямованих на часткову компенсацію відсоткової ставки за користування кредитами.

У 2016 році 187 фермерських господарств отримали 61,3 млн грн, а саме:

1) за бюджетною програмою 2801030 «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів» у 2016 році було передбачено 285,0 млн грн, з яких було надано компенсацію суб'єктам господарювання за залученими пільговими кредитами – 279,8 млн грн.

Обсяг компенсації, наданої фермерським господарствам за залученими пільговими кредитами, становив 59,1 млн грн або 21,1% від загального обсягу коштів, спрямованих на часткову компенсацію відсоткової ставки за користування кредитами. Кількість фермерських господарств, яким надано часткову компенсацію відсоткової ставки за кредитами, склала 174 позичальники або 26,2% від загальної кількості позичальників, які скористались такою підтримкою;

2) за бюджетною програмою 2801540 «Державна підтримка галузі тваринництва» Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» було передбачено 30 000,0 тис. грн, які були у повному обсязі спрямовані за напрямом часткове відшкодування вартості закуплених для подальшого відтворення телиць, нетелей, корів вітчизняного походження та племінних

телиць, нетелей, корів молочного, молочно-м'ясного і м'ясного напрямку продуктивності, племінних свинок та кнурців, племінних вівцематок, баранів, ярок.

Суб'єктам господарювання було фактично спрямовано 30 000,0 тис. грн, з них 13 – фермерським господарствам – 2 233,66 тис. грн (59,53% від нарахованих).

У 2017 році 944 фермерських господарства отримали 113,8 млн грн, а саме:

1) за бюджетною програмою 2801030 «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів», якою було передбачено 300,0 млн грн, з яких було надано компенсацію суб'єктам господарювання за залученими пільговими кредитами, – 297,8 млн гривень.

Обсяг компенсації, наданої фермерським господарствам за залученими пільговими кредитами, становив 34,4 млн грн, або 11,7% від загального обсягу коштів, спрямованих на часткову компенсацію відсоткової ставки за користування кредитами;

2) за бюджетною програмою 2801350 «Державна підтримка розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними»:

на погашення кредиторської заборгованості у сумі 172,48 млн грн (245 суб'єктів господарювання різних форм власності), з яких безпосередньо виділено фермерським господарствам (91 суб'єкт, що складає 37,1% від загальної кількості суб'єктів господарювання, які були одержувачами бюджетних коштів за програмою) кошти у сумі 23,9 млн грн;

на фінансування витрат, понесених суб'єктами господарювання у виноградарстві та садівництві у сумі 115,62 млн грн (66 суб'єктів господарювання різних форм власності), з яких безпосередньо виділено фермерським господарствам (15 суб'єктам, що складає 22,7% від загальної кількості суб'єктів господарювання, які були одержувачами бюджетних коштів за програмою) кошти у сумі 39,3 млн гривень;

3) за бюджетною програмою 2801540 «Державна підтримка галузі тваринництва» передбачено видатки обсягом 170 000,0 тис. гривень.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 № 651 здійснено Розподіл коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою 2801540 «Державна підтримка галузі тваринництва» на 2017 рік, згідно з яким видатки розподілені за такими напрямками:

погашення бюджетної кредиторської заборгованості, зареєстрованої в Казначействі – 158 345 тис. грн;

часткове відшкодування вартості закуплених для подальшого відтворення телиць, нетелей, корів вітчизняного походження та племінних телиць, нетелей, корів молочного, молочно м'ясного і м'ясного напрямку продуктивності, племінних свинок та кнурців, племінних вівцематок, баранів, ярок – 11 655 тис. гривень.

За напрямом часткове відшкодування вартості закуплених для подальшого відтворення телиць, нетелей, корів вітчизняного походження та

племінних телиць, нетелей, корів молочного, молочно м'ясного і м'ясного напрямку продуктивності, племінних свинок та кнурців, племінних вівцематок, баранів, ярок суб'єктам господарювання було фактично спрямовано 11 655,0 тис. грн, з них 13 – фермерським господарствам – 3 527,06 тис. грн (20,7% від нарахованих).

4) за бюджетною програмою 2801580 «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» здійснювалася для часткової компенсації придбаної техніки та обладнання, які включені до Переліку вітчизняної техніки та обладнання для агропромислового комплексу, вартість яких частково компенсується за рахунок коштів державного бюджету (далі – Перелік), затвердженого комісією Мінекономрозвитку з формування переліку вітчизняної техніки та обладнання для агропромислового комплексу. До Переліку включено 60 українських заводів-виробників, майже 2 094 найменувань техніки та обладнання.

Часткова компенсація надавалася сільгосптоваровиробникам на безповоротній основі у розмірі 20 відсотків вартості техніки та обладнання (без урахування ПДВ), які придбали техніку та обладнання до 1 грудня 2017 року та здійснили оплату через державний банк або банк, у статутному капіталі якого 75 і більше відсотків акцій належать державі.

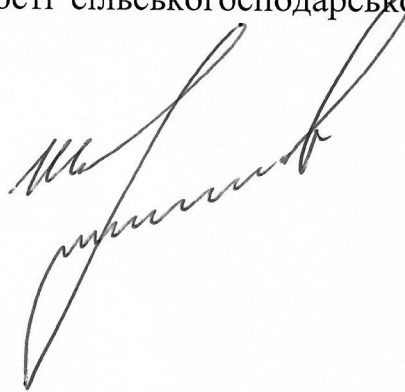
Техніка та обладнання, придбані з 1 грудня 2017 року, компенсуються за рахунок коштів, передбачених у державному бюджеті на 2018 рік.

За період липень–листопад 2017 року програмою скористалося 1 220 сільгосптоваровиробників, в тому числі 647 фермерських господарств.

Фермерськими господарствами придбано 920 одиниць техніки та обладнання (29 тракторів, 1 комбайн, 890 одиниць ґрунтообробної та посівної техніки та інше обладнання) на загальну вартість (з ПДВ) 282,7 млн гривень. Сума компенсації склала 47,1 млн гривень.

Отже, у 2017 році підвищено купівельну спроможність фермерських господарств та оновлено технічний парк шляхом здешевлення вартості придбаної техніки та обладнання вітчизняного виробництва за бюджетною програмою «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників» за напрямом «Часткова компенсація вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва».

Заступник Міністра

Віктор ШЕРЕМЕТА